

Může býti manželství, rozloučené právoplatně rozsudkem cizozemského soudu, u nás znovu rozloučeno?

Rozsudkem zem. s. v Praze ze dne 3. června 1902 č. j. CgVII. 50-2-12 bylo manželství R. F. a J. V. F. rozvedeno od stolu a lože z viny žalovaného. Rozsudek ten nabyl právní moci; manželské společenství nebylo obnoveno.

R. F. nabyla r. 1912 uherského státního občanství, jako uherská státní občanka bydlila v Budapešti a vymohla si rozsudkem král. uher. soudního dvora v Budapešti ze dne 1. dubna 1913 čís. 18855/913 rozluhu svého manželství s J. V. F. z viny žalovaného. Také tento rozsudek stal se právoplatným, a R. F. uzavřela dne 30. listopadu 1913, přestoupivši k církvi evangelické rei. vyzn., nový sňatek manželský s J. A., jenž v té době byl rovněž uherským státním občanem.

Dne 18. srpna 1920 podal J. V. F. u zem. s. civ. v Praze žádost o rozluhu svého manželství s R. F. pro nepřekonatelný odpor.

Tento soud usnesením ze dne 9. října 1920 č. s. Ne X 1236/20-5 prohlásil manželství za rozloučené s tímto odůvodněním: »Soudním šetřením bylo zjištěno, že manželství svrchu uvedené bylo před 13. červnem 1919 právoplatně rozvedeno.

Od rozvodu uplynulo již více než 3 léta, aniž strany manželské spolužití obnovily, což zjištěno výsledkem obou stran. — Z toho důvodu nebylo třeba vzájemný nepřekonatelný odpor ani rozvážnost činu zvláště zjišťovati (§§ 15 a 16 zák. ze dne 22. května 1919 číslo 320 sb. z. a n.) Bylo tudíž žádosti svrchu uvedené jako odůvodněné po zákonu vyhověti.«

Rekursu R. F. opět provdané A., vrchní zem. s. v Praze usnesením ze dne 26. listopadu 1920 č. j. R V 560/20-7 vyhověl, v odpor vzaté usnesení zrušil a věc vrátil prvému soudu, aby doplnil řízení, po případě po slyšení stran, a aby vydal nové rozhodnutí.

Rek. soud nařídil doplniti jednání, pokud jde o tvrzení R. F., že po onom rozvodu svého manželství zemským soudem v Praze v roce 1912 nabyla uherského státního občanství, a že jako uherská státní občanka vymohla si rozsudkem král. uher. soudního dvora v Budapešti v roce 1913 právoplatné rozluhy onoho svého manželství s J. F. a přestoupivši k církvi evangelicko-reformované, uzavřela dne 30. listopadu 1913 nové manželství s J. A., který v té době byl rovněž uherským státním občanem.

Zemský s. vydal tudíž nové usnesení, kterým manželství prohlásil za rozloučené pro nepřekonatelný odpor připojiv k dů-

vodům, obsaženým již ve svém prvním rozhodnutí, tyto další důvody.

Zjištěno bylo dále ve smyslu rozhodnutí vrch. zem. s., že rozsudkem král. soudního dvoru v Budapešti ze dne 1. dubna 1913 č. 18855/913, který nabyt dnem 18. května 1913 právní moci, bylo manželství svrchu zmíněné z viny J. F. na základě rozlukového důvodu bodu a) Šu 80 čl. z. XXXI. r. 1894 rozloučeno a prohlášen byl žalovaný ve smyslu Šu 85 zák. vinným.

Ač správným jest, že dle § 25 rozl. zák. byl § 111 vš. ob. z. zrušen a že soudové v nynější době uznávali již platnými manželství, uzavřená bývalými rakouskými státními občany katolického náboženství s cizozemcem po nabytí cizí státní příslušnosti a provedení rozluky prvního manželství cizím soudem v cizozemsku, dlužno uvážiti na straně druhé, že, jak § 81 č. 3 ex. ř. (sr. též nařízení ze dne 13. prosince 1897 č. 285 řz.) ustanovuje, nelze cizozemských exekučních titulů, které týkají se osobního stavu bývalého rakouského, nyní československého státního občana — v našem případě rozlukového maďarského rozsudku — proti bývalému rakouskému, nyní československému státnímu občanu, t. j. žadateli v oblasti bývalého Rakouska, nyní v Československé republice, vykonati, čili jsou tyto tituly pro československé příslušníky nezávazny.

Toť patrno i z toho, že každý stát musí si chrániti svoji autoritu vůči svým příslušníkům, ať meškajícím v jeho oblasti či v cizině.

Dlužno tudíž pokládati manželství svrchu zmíněné, pokud jde o žadatele J. F. ze stanoviska čsl. zákonů za nerozloučené a slušelo návrhu žadatelovu jakožto odůvodněnému vyhověti.

Stížnosti R. F. vrchní zemský soud v Praze nevyhověl, neboť »jde o to, lze-li podle stížnosti tvrditi, že manželství mezi J. F. a R. F. roz. P., dne 4. září 1899 v chrámu páně v K. dle obřadu církve římsko-katolické uzavřené, rozsudkem král. soud. dvoru v Budapešti ze dne 1. dubna 1913 č. 18855 právoplatně zrušeno jest a již neexistuje. Tomu však tak není.

Třeba R., rozvedená F., nabyvší roku 1912 uherského státního občanství a ubytovavší se potom jako uherská občanka státní v Budapešti, vymohla po přestupu k evangel. reform. církvi prvcitovaným rozsudkem dle zákonů v Uhrách platných rozluku svého manželství s J. F., zůstalo manželství to pro J. F. v republice Československé do vydání § 25 zák. ze dne 22. V. 1919 č. 320 sb. z. a nař., hledě k ustanovení §§ 62 a 111 obč. zák., dvor. dekretu ze dne 26. srpna 1814 č. 1099 a ze dne 17. VII. 1835

č. 61 sb. zák. s. jakož i čl. II. zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. rozlučitelným zásadně pouze smrtí druhého manžela.

Proto nehledě k tomu, že rozvod i rozluku náleží posuzovati jen dle zákonů zde, v republice Československé platných, any dotyčné předpisy spočívají na mravní povaze manželství, bylo usnesení v odpor vzaté, na jehož správné odůvodnění co do ustanovení §§ 15 a 16 rozl. zák. poukázati stačí, potvrditi.«

Nejvyšší soud dovolací stížnosti nevyhověl. Důvody: »Přezkoumávaje v odpor vzaté usnesení, neshledal nejvyšší soud ani vytýkané nezákonnosti ani zmatku v rekursu uplatňovaného.

Nezákonnost usnesení shledává stěžovatelka v tom, že manželství její s J. F. prohlášeno bylo za rozloučené, ač prý již právně neexistovalo, ježto bylo právoplatně rozloučeno rozsudkem král. soudního dvora v Budapešti ze dne 1. dubna 1913 č. 11855/13.

Úsudek spočívá však na zřejmém právním omylu, neboť uznávají-li zdejší soudové za platná manželství, uzavřená býv. rak. státními občany katolického náboženství s cizozemcem po nabyté cizí státní příslušnosti, a rozsudečné výroky soudů cizozemských o rozluce prvního manželství, dělo se tak jen důsledkem předpisu § 37 obč. zák., dle něhož platnost manželství cizinců uzavřených v cizině posuzovati jest dle práva v tomto cizím státě platného.

Dlužno-li tedy z důvodu toho uznati za platné i druhé, v Budapešti uzavřené manželství stěžovatelky, a důsledně i platnost soudního předcházejícího výroku král. soudního dvora v Budapešti o rozluce jejího prvního manželství, přiznává se tím důsledkem předpisu § 37 obč. zák. cit. rozsudku soudního dvora v Budapešti právní účinnost jen, pokud jde o stěžovatelku, jakožto příslušnici tohoto cizího státu, a jen vzhledem na právo v tomto cizím státu platné.

Naproti tomu nelze přiznati rozsudku tomu právní účinnost, pokud jde o manžela J. F., jenž jest zdejším státním příslušníkem a u něhož platnost manželství a podmínky jeho rozluky posuzovati jest dle práva v našem státu platného.

Přes citovaný rozsudek soudního dvora v Budapešti trvalo dle zdejšího práva co do J. F. manželství to právně nadále, dokud nebylo rozloučeno právním pořadem, ježž zdejší právo připouští.

Domáhá-li se J. F. rozluky tohoto manželství pořadem § 15 zákona rozl. a čl. II. nařízení vlády ze dne 27. června 1919 č. 362 sb. z. a n., nevadí cit. cizozemský rozsudek nikterak tomu, aby

v řízení těmito předpisy upraveném o této žádosti bylo rozhodnuto.

Odpor stěžovatelky proti rozhodnutí obou nižších stolic je tudíž zcela bezdůvodným, stejně jako další výtky zmatečnosti vznesená proto, že prý se obě předchozí stolice, ač byly vázány na právní náhled v právoplatném zrušovacím rozhodnutí rekursního soudu ze dne 26. února 1920 RV 560/20-8, č. 1. 9 vyslovený, v rozhodnutích svých od něho odchýlily.

Citované rozhodnutí především neobsahuje právního názoru v tom smyslu, jak stěžovatelka míní, a není tu tedy vytýkané úchyvky vůbec.

Kdyby se ale taková úchyłka i skutečně udála, nezakládala by zmatek, neboť jde jen o to, zda rozhodnutí vyhovuje zákonu.

Dovolací stížnosti nebylo tudíž z nedostatku podmínek Šu 16 nesporného patentu vyhověti.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 28. března 1922 RI 134-22.

Dr. Leopold Eisner,

Německý erár nemůže býti před československými soudy žalován ani tehdy, jde-li o náhradu škody za úraz, způsobený cestujícimu německou drahou na území republiky československé.

Kr. s. v L. odmítl žalobu, kterou podal u něho na německý železniční erár státní občan československý, jenž přišel na trať německé dráhy, probíhající tuzemskem (Podmokly — zemská hranice), k úrazu, pro nedostatek procesní způsobilosti žalovaného eráru. Vr. z. s. v P. usnesení naříkané zrušil a nařídil soudu první stolice, aby o žalobě jednal. Nejv. soud vyhověl rekursu žalované strany a obnovil usnesení soudu první stolice z těchto důvodů:

Předpoklad rekursního soudu, že před státním převratem nebylo o tom pochybnosti, že německý železniční erár podroben byl pravomoci rakouských soudů při úrazech, nastalých na rakouských tratích během vozby vlaků německých, a že byla tato okolnost s uvedením příslušných smluv, mezi oběma státy platících, v širší vědomost soudů uvedena, napadá žalovaná strana právem jako mylný.

Především nebylo do státního převratu v Německu železničního eráru německého. Železniční výsost v německé říši vykonávaly do té doby samostatně jednotlivé spolkové státy, kte-